

A tetvesedés katonai-járványtani, egészségvédelmi jelentősége és megelőzése.

Általában ismert tény az, hogy a háborúk mindig együtt járnak különböző fertőző betegségek tömeges, járványszerű fellépésével. Katonai szempontból a járványok rendkívül nagy jelentőséggel bírnak, mert azok a hadseregek erejét, ütőképességét nagy mértékben csökkentik, sőt sokszor teljesen meg is bénítják.

A háborúk nagy néptömegeket mozgatnak meg. A hadrakelt sereg eü. viszonyai, még a korszerű hadseregben is leromlanak. A tetvek és más-más férgek szaporodására kiválóan alkalmassá válik a háborús környezet.

A történelemben leírt háborúkból tudjuk, hogy a régi háborúkat rendszerint a járványok fejezték be azáltal, hogy az egymással szemben álló seregek állományát nagymértékben — sokkal inkább, mint a fegyverek — elpusztították.

A járványoknak a hadseregek szempontjából való nagy veszélyét bizonyítják az ókori és középkori háborúk is. A sok közül csak egyet említek: Napoleon oroszországi hadjáratát, amikor is a $\frac{1}{2}$ millió francia hadsereg $\frac{4}{5}$ része a kiütéses tifusznak esett áldozatul.

Tudnunk kell azt is, hogy az alacsony életszínvonal, nyomor, tetvesedés népbetegségek, így pl. a tüdőbaj árnyként kíséri a kapitalizmust-imperializmust, amely a maga megismétlődő háborúival embermilliókat dob áldozatul a különböző betegségeknek, — a csökkent ellenállóképesség miatt.

A tetvesedés egy magas lázzal és jellegzetes kiütésekkel járó veszedelmes fertőző betegség egyedül terjesztője és kirobbantója, mely betegség már sokmillió emberéletet kioltott. Ez a betegség a kiütéses tifusz. A tetvek a betegséget azáltal terjesztik, hogy a kiütéses tifuszban szenvedő beteg véréből szíva, maguk is megbetegszenek, majd az egészséges emberre átkerülve, csípés útján azt is megfertőzik. A kiütéses tifusz tehát csak ott terjedhet, ahol tetű van, amely átviszi a fertőzést a beteg emberről az egészségesre.

A hadseregek életében igen fontos tehát a tetvesedés elleni védekezés megszervezése már békében is.

Az eredményes védekezés feltétele az, hogy legyünk tisztában a tetvesedés keletkezési körülményeivel, a tetűmentesítés módzataival.

A tisztaság fél egészség, mondja a magyar közmondás. A tisztaság maga egymagában megóv a tetvesedéstől. A tisztátalan, rendetlen, hanyag, ápolatlan emberben telepednek meg, lelnek otthont a tetvek.

A tetű igen szapora állati élőski, amely életének legnagyobb részét az emberi test felületén, vagy annak közvetlen közelében tölti el. Egyedüli tápláléka az embervér, ha nem jut hozzá, csak igen rövid ideig él. Az ember bőrét táplálékszerzés szempontjából támadja meg, csípés közben izgató hatású anyagot, nyálvadádeket juttat a szűrési csatornába. Innen ered az az apró piros göbcsés gyulladás, amely kellemetlenül viszket és az ember éjjeli nyugalmit türhetletlenné teszi. A tetves ember sokat vakarózik és ennek folytán bőrén láthatóvá lesznek a köröm által okozott hosszú vakarási csíkok. Ezek elfertőződhetnek, elgennyedhetnek, sőt a gennyedés következtében komolyabb bőrbetegségek is jöhetnek létre.

Az ember környezetében 3 tetűfajta él: 1. ruhatetű, 2. fejtetű, 3. lapostetű.

Az első kettő azonosfajta, csak a ruhatetű a fejtetűnél valamivel szélesebb. A lapostetű azonban másként éli le életét, mint az előbbi kettő. A tetű gyorsan szaporodik. A nőstény naponta 3—8 petét, az ú: n. serkét rak le. A serkék 7 nap múlva kikelnek, a kikelt lárvák pedig 8 nap múlva szaporodásra kész tetvekké lesznek.

Tehát 15 nap alatt minden nőstény tetű átlag az ötszörösére szaporodik. Szaporodásuk a testhőmérsékletnek megfelelő hőmérséklet mellett a legkedvezőbb.

Tisztátalan ápolatlan emberen, ahol a szaporodásának kedvező körülményei megvannak, aránylag rövid idő alatt ezerszámra megsokasodhatik a tetű.

A fejtetű, serkét erősen tapadó cementszerű anyaggal, nyálvadádekkal a hajszálak tövére ragasztja. Ezért a hajszálról csak nehezen szedhető le. Vegyi anyagokkal a serkét oldani nem lehet. Ecettel azért könnyebb az eltávolítás, mert az ecet a hajszálat megduzzasztja. Legtöbb serke a hajas fejbőrön, a tarkó és halántéktájon található, fiúknál elől a homloktájon. A fejtetves ember fejbőre kisebesedik, haja összeragad.

A ruhatetű leginkább a fehérnemű belső oldalán, a ránokban és a varrások mentén, gallér, gombok alatt található meg. Nyakkendő, csizmabélés, óraszíj gyakori búvóhelye. Szeret megbújni a kötött gyapjúholmiban is. A ruhatetű serkét a ruhaszövet szálai közé ragasztja, azonfelül a test szőrzetére is gyakran rakja.

A tetves emberről könnyen leszóródhatnak, lehullhat néhány tetű a körletben, a lakásban, belekerülhet az ágyneműbe és egyéb holmiba. A lehullott tetű megéhezik és igyekszik a közelébe került gyanutlan emberre felkapaszzkodni. Ilyen módon a tetves ember gyorsan terjesztheti környezetében a tetveit lakótársai között.

A ruhatetű elterjedésének a téli, koratavaszi, hidegebb időszak kedvez jobban, mert ilyenkor kisebbek a tisztálkodási lehetőségek, emellett a gyapjúholmik is elősegítik a szaporodást.

A tetves ember undorító látvány. A tetvességet nemcsak azért kell megelőznünk, mert szégyenletes és kellemetlen, mert életünket és nyugalmunkat megzavarja, hanem, amint már említettem, komoly és veszélyes fertőző betegséget is terjeszt. A tetves emberek között a kiütéses tífusz úgy terjed, mint a szalmában a láng. Minden fertőzött tetű akár több embernek halálát is okozhatja járványoknál.

A megelőzésben a védekezés egyetlen módja a tisztaság, amely egymagában is megóv a tetvesedéstől. A rendet, a tisztaságot elkerüli a tetű, a piszokban megterem. Elsősorban fontos a saját magunk tisztasága, a mindennapos mosakodás, gyakori fürdés, fejmosás, fésülködés, hetenkint legalább egyszeri fehérneműcsere.

Aki hetenkint legalább egyszer fehérneműt cserél, minden héten haját mos és mindennap megfésülködik, az nem tetvesedhetik el.

Gyanus környezetben, vagy ha a gyakori fehérneműváltásra lehetőség nincs (nagygyakorlat), úgyszintén szabadságról visszautazás utáni bevonuláskor a H. M. által kiadott rendelet szerint megelőző (preventív) D. D. T. porral történő beporozást kell végezni.

Önhibáján kívül ártatlanul is szedhet fel tetűt bárki olyankor, amikor a fehérneműváltás és a teljes tisztálkodás nem lehetséges (nagygyakorlat, utazás stb.) A tiszta embernél ez azonban nem jelent bajt, a nem alkalmas környezetben a tetű elpusztul.

A tetűmentesítés végrehajtására ma már rendelkezésre állnak olyan jól kipróbált hatásos szerek, mint pl. a D. D. T. por, Gesarol, Hungária-Matador stb. porok, amelyek a hajzatba, illetve a ruházat megfelelő helyeibe szórva, rövid időn belül megbízható módon elölik a tetveket.

Ha valaki a Bajtársak közül észreveszi, hogy tetűt szedett fel, haladéktalanul jelentkezzen a gyengélkedő szobán, ahol az előírt és szükséges fertőtlenítést, illetve tetűmentesítést az

eü. személyzet elvégzi. Ha valaki piszkos, ápolatlan, vakarózó, tetves bajtársat talál, illetve arról tudomást szerez, tartsa önmagával és bajtársaival szemben lelkiismeretbeli kötelességének ezt azonnal orvosának vagy eü. személyzetének, egészségőrnek bejelenteni.

A kiütéses tifusz terjedését segíti elő, saját és bajtársainak ártalmát, vesztét okozhatja az, aki ápolatlan, nemtörődöm, közönyös és nem igyekszik minden áron kerülni a tetűt, vagy megszabadulni tőle.

Néphadseregünk minden tagja tudja azonban azt, hogy a népi demokráciában legfőbb érték az ember, — az egészséges ember. Az egészséget pedig ápolni, megtartani kell, mert csak kifogástalan egészségű, minden nélkülözéshez és fáradalmakhoz hozzáédzett egyénekből álló ütőképes hadsereg lehet megbízható védelmezője a szocializmusnak.

Néphadseregünk minden tagja legyen tudatában annak, hogy a haladó országok kultúrájának egyik fokmérője — a népbetegségek arányszáma mellett — a tetvesség arányszáma is.

Ezért nekünk e téren is példaadó magatartásunkkal elől kell járni és égő fáklyaként kell bevilágítani a tudatlanság, közönyösség, nemtörődömség még helyenkint meglévő sötétségébe.